

TWINTIG JAAR NA HET BEIJING ACTION PLAN

De emancipatie van de vrouw binnen de Verenigde Naties
Een visueel essay

Lien Desmet
Francis Baert

Picture it!

De vierde Wereldvrouwenconferentie van 1995 in Peking viert dit jaar haar twintigste verjaardag¹. Dit gebeurt echter niet met taart en vuurwerk, maar met een duidelijke *wake up call*. UN Women, het agentschap van de Verenigde Naties (VN) voor gendergelijkheid en de *empowerment* van vrouwen, publiceerde in maart 2015 een rapport over de vorderingen – maar vooral ook over de lange weg die nog moet worden afgelegd – sinds het *Beijing Action Plan* van 1995: “*Twintig jaar later is het een harde werkelijkheid dat veel*

van dezelfde barrières en beperkingen die destijds werden erkend door de ondertekenaars van Peking nog steeds wereldwijd van kracht zijn. Er zijn mooie hoogtepunten waar te nemen daar waar vooruitgang is geboekt. Maar geen enkel land heeft volledige gendergelijkheid bereikt. Dit rapport dient daarom als een wake-up call. Met actuele bewijzen en analyses over de implementatie van het Beijing Platform for Action is het een nuttige evaluatie van een wereld die in grote lijnen niet veel verbetering voor vrouwen en meisjes heeft gebracht; voor sommigen onder hen is het zelfs nog een stuk erger geworden. Het is ook een evaluatie van een wereld waar nieuwe actoren hun gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van verandering erkennen (vertaling en bewerking Lien Desmet en Pascale Vantorre)”²

De twintigste verjaardag van de *Beijing Declaration and Platform for Action* vormt daarom een geschikte gelegenheid voor een heel grootschalige terugblik – maar ook een blik op de toekomst – onder de noemer Beijing+20. Het project heeft vier hoofddoelstellingen. Ten eerste wil het de politieke wil herbevestigen. Daarnaast beoogt het de heropleving van het publieke debat. Een derde doel is het versterken van de op feiten gebaseerde kennis. Ten slotte wil men ook meer fondsen creëren ter bevordering van gendergelijkheid en emancipatie.³ Een nieuwe campagne van *UN Women*, die loopt van mei 2014 tot september 2015, moet de aandacht opnieuw vestigen op de thema's van het *Action Plan* onder de slogan *Empowering Women – Empowering Humanity: Picture it!*.⁴

Reden genoeg om de balans op te maken en door middel van een fotoreportage - *picture it* - letterlijk terug te kijken op de vrouwelijke emancipatiestrijd binnen het kader van de VN. De Wereldvrouwenconferentie in Peking, officieel de *Fourth World Conference on Women: Action for Equality, Development and Peace*, vond plaats van 4 tot 15 september 1995. De totstandkoming van het *Beijing Platform of Action* moet gezien worden binnen een context van een decennialange strijd voor emancipatie van de vrouw binnen het VN-systeem. Al tijdens de conferentie van San Francisco in 1945, waar de VN werd gesticht (zie visueel essay vorige editie van *Wereldbeeld*), werd door de aanwezige vrouwen - klein in aantal maar beslist niet zonder invloed - meteen ook de eerste aanzet gegeven voor gendergelijkheid. Na de nodige diplomatieke inspanningen slaagden de aanwezige vrouwen erin het Engelse woord *men*, dat vaak gebruikt wordt om naar alle mensen te verwijzen, maar toch vooral op mannen lijkt te slaan, te vervangen door *men and women*. De preambule van het Handvest van de VN leest dan ook als: “ *Wij, de volken van de Verenigde Naties, vastbesloten opnieuw ons vertrouwen te bevestigen in de fundamentele rechten van de mens, in de waardigheid en de waarde van de*

menselijke persoon, in gelijke rechten voor mannen en vrouwen, alsmede voor grote en kleine naties.” Verdere verwijzingen naar de gelijkheid tussen mannen en vrouwen zijn te vinden in Artikels 1(3), 8, 13, 55 en 76.⁵

Tijdens de eerste sessie van de Algemene Vergadering las Eleanor Roosevelt als lid van de Amerikaanse delegatie een open brief aan alle vrouwen van de wereld voor. Deze brief was opgesteld door de 17 vrouwen die ofwel adviseur waren voor, ofwel lid waren van, 11 van de 51 delegaties. De brief duidde op de vele taken die vrouwen “*zo opvallend en dapper uitvoerden tijdens de oorlog*” en riep overheden op “*om vrouwen overal aan te moedigen om een meer actieve rol te spelen in zowel binnenlandse als buitenlandse zaken, alsook de vrouwen aan te moedigen om naar voren te komen en te delen in het werk van vrede en wederopbouw*”.⁶ Roosevelt zat in 1946 de VN Mensenrechtencommissie binnen ECOSOC voor en drukte hierbij als vrouw een grote stempel op de geschiedenis van de VN (Foto 2). Ook andere vrouwen in de Commissie kwamen op voor gelijkheid. De oorspronkelijke formulering in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, waarbij werd gerefereerd naar *all men*, werd onder druk van onder meer de Indische afgevaardigde Hansa Mehta veranderd naar *all human beings*, een uitdrukking die sindsdien standaard wordt gebruikt binnen de VN.⁷ Ook de afgevaardigden van de Commissie voor het Statuut van de Vrouw, die tevens binnen ECOSOC was opgericht, drongen aan op een aangepast taalgebruik in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en in de andere documenten van de VN. Sinds 1947 vindt er jaarlijks een Commissie voor het Statuut van de Vrouw plaats, waarbij men strijdt voor een verbeterd statuut voor de vrouw, ongeacht nationaliteit, ras, taal of religie; voor een gelijkheid ten opzichte van de man in alle aspecten van de samenleving; en voor het elimineren van alle soorten van discriminatie op basis van gender.

Van Mexico naar Peking

De Commissie voor het Statuut van de Vrouw zette de dialoog rond vrouwenrechten en gendergelijkheid in 1975 wereldwijd extra in de schijnwerpers. Eerst en vooral werd het jaar 1975 uitgeroepen tot het Internationaal Jaar van de Vrouw. Daarnaast werd 8 maart ook officieel aangekondigd als de Internationale Vrouwendag. Ter gelegenheid van het Jaar van de Vrouw nam de Commissie het initiatief voor de introductie van Wereldvrouwenconferenties. De eerste Wereldvrouwenconferentie, de *World*

Conference on the International Women's Year, vond plaats in Mexico Stad (3) tussen 19 juni en 2 juli 1975 en werd bijgewoond door meer dan 1000 afgevaardigden uit 133 verschillende VN-lidstaten. Naast de regeringsdelegaties waren ook andere invloedrijke personen aanwezig, zoals bijvoorbeeld de zuster Teresa Bojaxhiu, beter bekend als Moeder Teresa (4). Parallel met de officiële conferentie organiseerden NGO's een tweede conferentie, het *International Women's Year Tribune*, dat tevens duizenden aanwezigen aantrok (5).

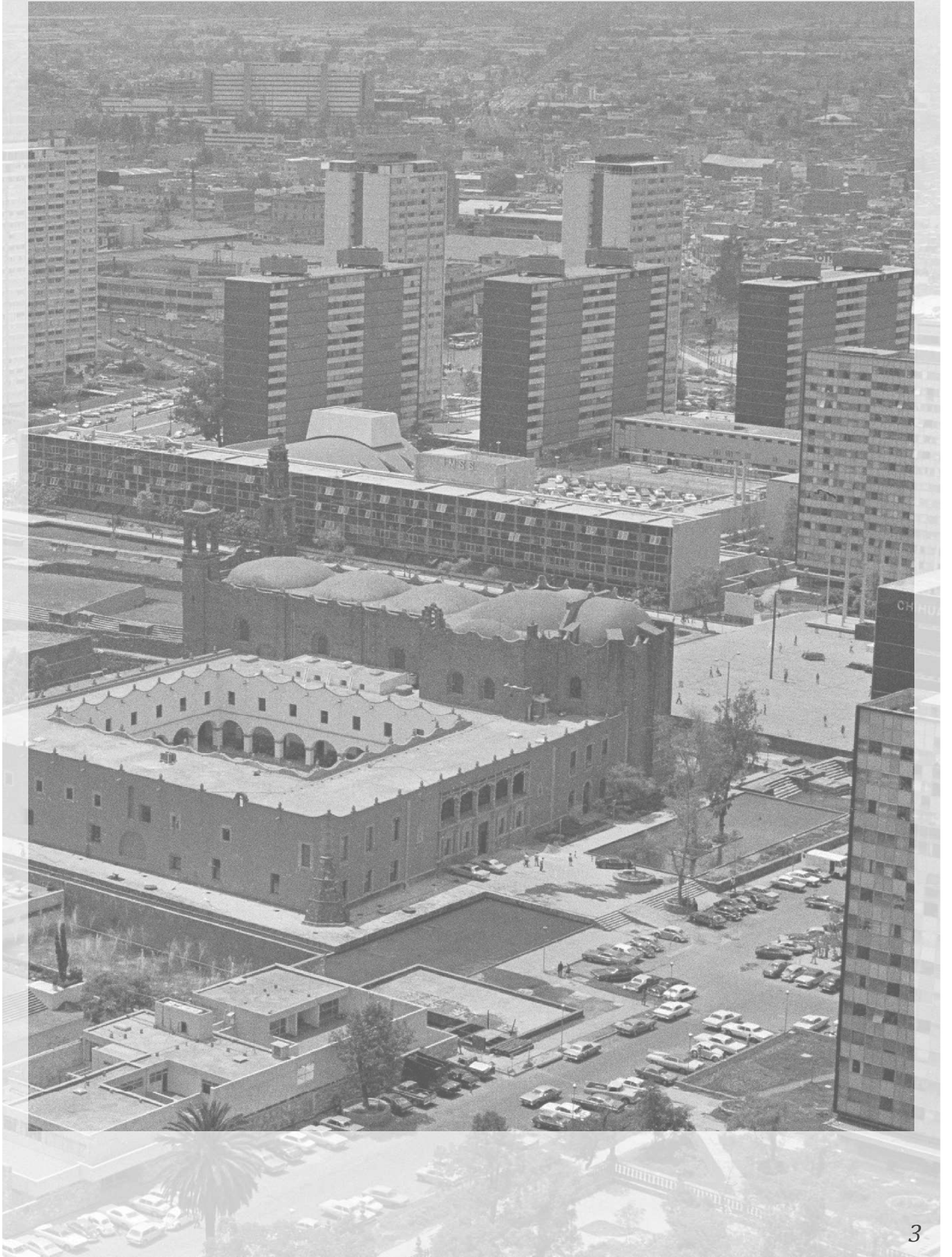

4

5

5 - Een aantal vrouwen, onder wie de Amerikaanse Flo Kennedy (rechts) demonstreert buiten de Tribune, het NGO-forum dat parallel met de conferentie in Mexico was georganiseerd.

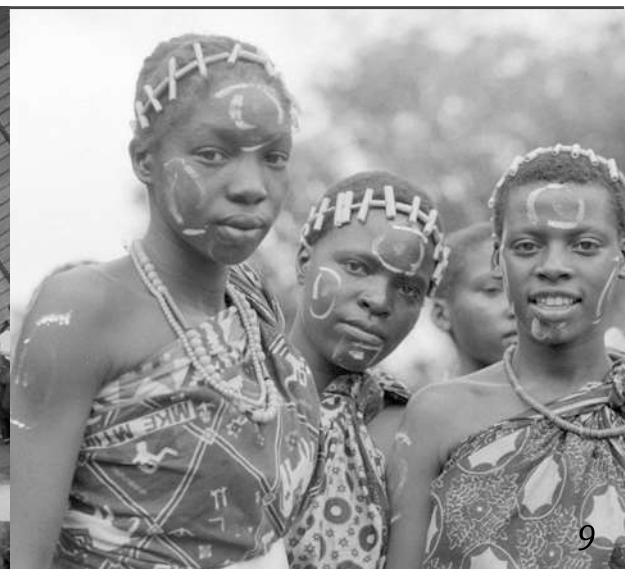
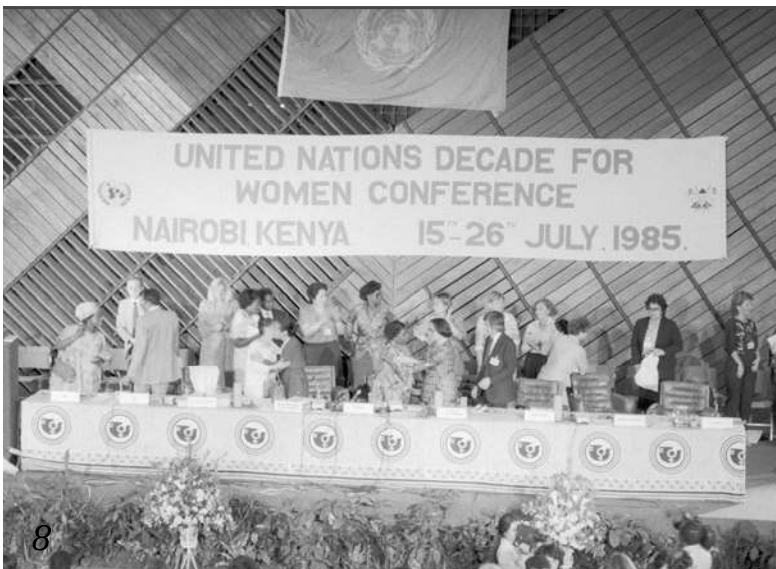

De conferentie leverde het *World Plan for Action for the Implementation of the Objectives of the International Women's Year* op, een ambitieus tienjarenplan voor de emancipatie van de vrouw. Deze periode van 1976 tot en met 1985 werd door de Algemene Vergadering van de VN uitgeroepen tot het Decennium van de Vrouw, en dit na aanbeveling vanuit de Wereldvrouwenconferentie.

In 1980 werd een tussentijdse evaluatie gemaakt tijdens een tweede Wereldvrouwenconferentie, de *World Conference of the United Nations Decade for Women* in het Bella Center in Kopenhagen (6). De Conferentie werd geopend door de Deense koningin Margrethe II (7) en duurde van 14 tot 30 juli. Hoewel daar bleek dat er heel wat vooruitgang geboekt was sinds 1975, groeide het besef dat gelijke rechten niet noodzakelijk hetzelfde betekenden als gelijke kansen; er was dus nog veel werk voor de boeg. Vooral de thema's werkgelegenheid, gezondheidszorg en onderwijs kwamen in Kopenhagen aan bod. Tijdens de conferentie werd het *Programme of Action* opgesteld, dat nationale regeringen ertoe moest aanzetten om vrouwenrechten actiever op te volgen.

Bij het einde van het Decennium van de Vrouw in 1985 werd opnieuw de balans opgemaakt, ditmaal in Nairobi, Kenia (8 & 9). Delegaties uit 175 VN-lidstaten, samen zo'n 1.900 mensen, waren er aanwezig en een parallel NGO-forum trok maar liefst 12.000 deelnemers aan. Nooit eerder namen zoveel vrouwenorganisaties deel aan een internationale conferentie, waardoor de Wereldvrouwenconferentie wordt gezien als de geboorte van het mondiale feminisme.⁸ Tijdens de conferentie werd duidelijk dat de doelstellingen van de twee voorgaande conferenties niet werden gehaald en dat er daarom een nieuwe aanpak nodig was. Nairobi vormde een mijlpaal door het nieuwe inzicht dat vrouwenrechten geen apart domein waren, maar voortaan moesten gezien worden als onderdeel van alle andere beleidsdomeinen (*gender mainstreaming*). Met de *Forward-Looking Strategies for the Advancement of Women* werden richtlijnen opgesteld om gendergelijkheid op nationaal niveau te verwezenlijken, evenals de participatie van vrouwen binnen de domeinen van vrede en ontwikkeling. De Commissie voor het Statuut van de Vrouw kreeg een grote rol toegewezen bij het opvolgen van de resultaten.

De vierde Wereldvrouwenconferentie

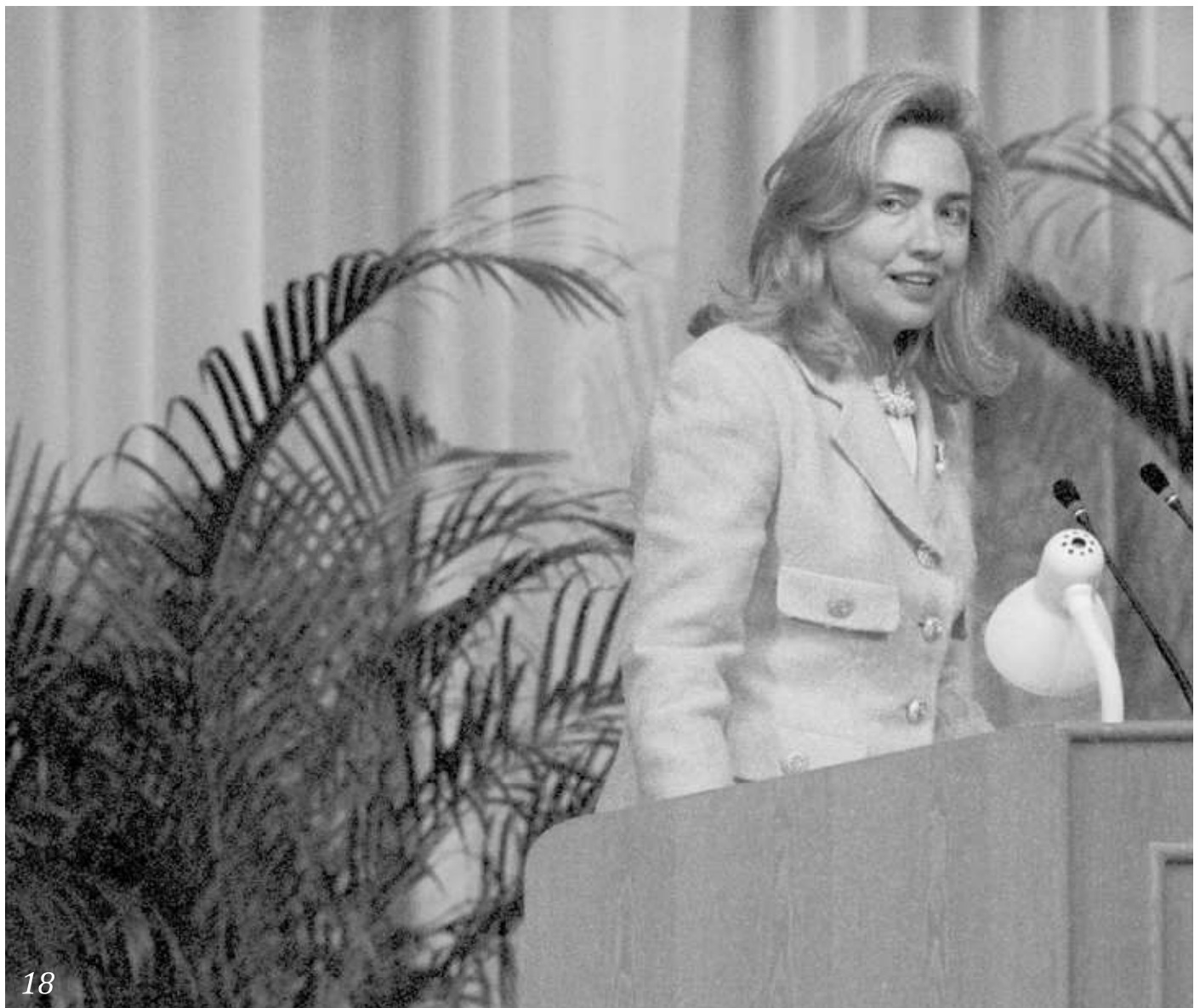
De vierde Wereldvrouwenconferentie van 4 tot 15 september 1995 bouwde verder op de politieke consensus die was opgebouwd tijdens de voorgaande drie conferenties. Ze ging door in het *International Convention Center* in Peking (10 & 11). De keuze voor China als gastland voor een conferentie rond vrouwenemancipatie zorgde voor enige commotie, aangezien het land geen voorbeeldpositie had op het vlak van mensenrechten. China was echter het enige Aziatische land dat zijn kandidatuur had ingediend (en volgens het VN-rotatiesysteem was het de beurt aan dit continent).⁹

Met ruim 17.000 deelnemers was de conferentie een overweldigend succes. Enerzijds waren er vertegenwoordigers van de verschillende vrouwenorganisaties, zoals Martha Duenas-Loza, Waarnemend Directeur van het *International Research and Training Institute for the Advancement of Women* (INSTRAW) (12). Ook toenmalig Directrice van United Nations Development Fund for Women (UNIFEM) Noeleen Heyzer nam aan de conferentie deel (13). Zij zou later een grote rol spelen bij de bekende

Resolutie 1325 van de VN-Veiligheidsraad (zie verder). Daarnaast waren er ook 6.000 afgevaardigden van de 189 verschillende nationale delegaties aanwezig. Onder de delegaties bevonden zich heel wat invloedrijke vrouwen. Prominente aanwezigen waren bijvoorbeeld IJsland's President Vigdis Finnbogadottir (14), Eerste Minister van Bangladesh Begum Khaleda Zia (15), Eerste Minister van Pakistan Mohtarma Benazir Bhutto (16), Princes Basma Bint-Talat van Jordanië (17) en – misschien wel de bekendste – Amerika's first lady Hillary Clinton (18). Hoewel Hillary Clinton omwille van persoonlijke overtuigingen erg graag de Amerikaanse delegatie wou vervoegen, was haar komst gedurende lange tijd onzeker. De moeilijke relatie tussen China en de VS, evenals de gevangenschap van de van spionage betichte Chinees-Amerikaanse Harry Wu en de slechte reputatie van China op het vlak van mensenrechten lagen aan de basis van deze oppositie. Clinton, die uiteindelijk toch deelnam, gaf tijdens de conferentie scherpe kritiek op de schendingen van de mensenrechten in gastland China en in bepaalde andere landen.¹⁰

Voor het eerst speelden ook NGO's, met zo'n 4.000 aanwezigen, een volwaardige rol in de officiële Vrouwenconferentie. Daarnaast waren er zo'n 4.000 journalisten ter plekke, die de conferentie op de voet volgden.

Naast de officiële conferentie was er tussen 30 augustus en 8 september 1995 tevens een NGO-forum (19 & 20). In tegenstelling tot de originele plannen vond het forum plaats buiten Peking in het stadje Huairou. Het was duidelijk dat China de grote toestroom aan internationale gasten niet gewoon was. De administratieve rompslomp die aan de deelname voorafging, was trouwens aanzienlijk en ook de voorzieningen ter plaatse bleken ontoereikend. Uiteindelijk namen zo'n 27.000 personen deel aan het forum.

België stuurde een delegatie van 42 deelnemers naar China.¹¹ De opvallendste aanwezige was Koningin Fabiola, die op dinsdag 5 september een speech gaf met aanbevelingen rond drie thema's: vrouwen op het platteland, geweld tegen vrouwen en de rol van de familie bij de emancipatie van de vrouw. Hierbij liet ze de mensenrechtensituatie in gastland China niet onbesproken en gaf ze tevens speciale aandacht aan de wereldwijde prostitutieproblematiek: *"Ik vraag uw bijzondere aandacht voor de vrouwen uit ontwikkelings- en transitielanden die onder valse voorwendselen worden weggevoerd en tot prostitutie worden gedwongen, dit is meestal het geval in de ontwikkelde landen. Het gebeurt echter ook tussen erg arme en minder arme landen, of tussen regio's binnen eenzelfde land. De mensenhandel, die steeds efficiënter wordt georganiseerd binnen internationale criminele netwerken, moet bestreden worden op nationaal, maar ook op internationaal niveau. Het gaat om een moderne vorm van slavernij.* (vertaling en bewerking Lien Desmet en Pascale Vantorre)".¹² Deze speech haalde wereldwijd de pers. *"Over de speech van Fabiola werd in China evenveel gesproken als over die van de toenmalige Amerikaanse first lady Hillary Clinton. Ik herinner mij nog goed de Britse journaliste die vol bewondering zei: «Straf dat een koningin woorden als seks-slavin in de mond durft te nemen en zo hard tekeer durft te gaan. Ik zie het onze Queen niet meteen doen.»¹³"*, schreef *Gazet Van Antwerpen* naar aanleiding van Fabiola's overlijden op 5 december 2014. Het Belgische team werd geleid door twee ministers: minister van Werk en Gelijke Kansen Miet Smet en staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking Réginald Moreels (beiden CVP). Dezen werden vervoegd door een twintigtal personeelsleden uit de federale en regionale administraties en kabinetten. Daarnaast waren er ook heel wat vertegenwoordigers van NGO's, die de link moesten vormen tussen de officiële delegatie en het NGO-forum. De Belgische staat stond hierbij in voor een deel van de kosten van geselecteerde NGO's. Vooraf waren alle geïnteresseerden uitgenodigd voor verschillende sessies van het Voorbereidingscomité. De participatiegraad tijdens deze sessies vormden de basis voor selectie. Ook de Vlaamse overheid voorzag een budget voor de deelname van NGO's aan de conferentie, en dit in tegenstelling tot Wallonië. Dit zorgde voor een zeker onevenwicht in de Belgische delegatie, en de bijhorende kritiek: *"Er zullen meer Vlamingen en katholieken aanwezig zijn op de top van Peking dan Franstaligen en seculieren. [...] Het selectiecriteria van Miet Smet? «Actief engagement» van de associaties binnen het voorbereidingscomité voor de conferentie. [...] Men hield amper rekening met de financiële mogelijkheden van de NGO's, noch met hun representativiteit (vertaling L.D.)".¹⁴*

De twaalf werkdomeinen van het Beijing Platform for Action

De deelnamecijfers braken alle records. Toenmalig VN-Secretaris-Generaal Boutros Boutros-Ghali noemde het eindresultaat, de *Beijing Declaration and the Platform for Action*, “een krachtige agenda voor de emancipatie van de vrouw [...], voortgekomen uit het meest bijgewoone en inclusieve proces in de geschiedenis”.¹⁵ Het document bestaat enerzijds uit de eerder algemene *Beijing Declaration* en anderzijds uit het *Platform for Action*, dat duidelijke doelstellingen stelt voor de emancipatie van de vrouw en gendergelijkheid. Het document onderscheidt 12 specifieke werkdomeinen (zie kader).

Om gendergelijkheid te realiseren, ontwikkelde het *Beijing Platform for Action* bovendien twee overkoepelende strategieën: genderevenwicht in de beleidsvormingen *gender mainstreaming*. Vrouwen moesten dus enerzijds even sterk vertegenwoordigd worden in de beleidsvorming en anderzijds moest gender de nadruk krijgen in alle fasen van de beleidsvorming.¹⁶ Eén van de meest heikle punten op de conferentie waren de seksuele rechten van de vrouw. Het Vaticaan en de moslimgemeenschap

1. Vrouwen en armoede
2. Onderwijs en opleiding van vrouwen
3. Vrouwen en gezondheidszorg
4. Geweld tegen vrouwen
5. Vrouwen en gewapend conflict
6. Vrouwen en de economie
7. Vrouwen in macht en besluitvorming
8. Institutionele mechanismes voor de vooruitgang van vrouwen
9. Mensenrechten van vrouwen
10. Vrouwen en de media
11. Vrouwen en het milieu
12. Jonge meisjes

wilden deze rechten laten afhangen van culturele en religieuze factoren, maar zij kampten met een te sterke oppositie. De rechten werden uiteindelijk niet expliciet in de *Beijing Declaration* verwerkt¹⁷, maar er werd verwezen naar artikel 97 van het *Platform for Action*, dat er wel uitgebreid op ingaat: “De mogelijkheid van vrouwen om hun eigen vormen van vruchtbaarheid te beheren, vormt een belangrijke basis voor het genieten van andere rechten. Gedeelde verantwoordelijkheid tussen vrouwen en mannen met betrekking tot seksualiteit en voortplanting is ook essentieel om de gezondheid van de vrouw te bevorderen.”¹⁸

Hoewel het gaat om *soft law*, met andere woorden: een wetgeving zonder stok achter de deur, heeft het *Beijing Platform for Action* toch een behoorlijke impact gehad. Het document heeft bepaalde duidelijke normen gecreëerd die een grote invloed hebben uitgeoefend op de internationale samenleving en wordt beschouwd als het meest uitgebreide raamwerk van de internationale gemeenschap voor gendergelijkheid.¹⁹

Nasleep van Peking

Sinds de Vierde Wereldvrouwenconferentie in Peking vindt er elke vijf jaar een evaluatie plaats van de implementatie van het *Beijing Platform for Action*. Een eerste grote mijlpaal kwam er in 2000. Toen organiseerde de Algemene Vergadering een 23e speciale sessie ter evaluatie van de richtlijnen van de Vierde Wereldvrouwenconferentie. New York was de gaststad voor *Women 2000: Gender Equality, Development, and Peace for the Twenty-First Century*. In datzelfde jaar stemde de VN-Veiligheidsraad unaniem voor Resolutie 1325, een mijlpaal in de geschiedenis van de emancipatie van de vrouw. De resolutie vormt een legaal kader rond vrouwen en conflict, dat niet enkel focust op de impact van oorlog op vrouwen, maar ook op de rol van de vrouw in conflict management en bij vredesprocessen.

Institutionele veranderingen

Naast de Commissie voor het Statuut van de Vrouw ontstonden er in de loop van de jaren nog een aantal andere instituten ter ondersteuning van de vrouw. Zo werd in 1976 het *International Research and Training Institute for the Advancement of Women (INSTRAW)* opgericht, dat zich op wetenschappelijk onderzoek richtte. In datzelfde jaar werd het *Voluntary Fund for the UN Decade for Women* gesticht, dat financiële middelen leverde voor projecten ten voordele van kansarme vrouwen. Dit fonds werd sterker geïnstitutionaliseerd onder de naam *United Nations Development Fund for Women (UNIFEM)* in 1984 en handelde binnen het VN-ontwikkelingsprogramma. Na de Vierde Wereldvrouwenconferentie werd de nieuwe functie van Speciale Adviseur voor *Gender Issues* en Vrouwenemancipatie (OSAGI) ingesteld op het niveau van Adviseur van de Secretaris-Generaal. Verder bestond er ook het *Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW)*, dat in 1979 de *UN Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW)* heeft ingericht. Deze conventie is het meest geratificeerde mensenrechtenverdrag ooit, al tekenden heel wat landen voorbehoud aan. Daarnaast ontstond er binnen de VN ook de functie van Speciale Rapporteur voor Geweld tegen de Vrouw binnen de

Mensenrechtencommissie, een Speciale Vertegenwoordiger voor Seksueel Geweld in Conflict en de Werkgroep Vrouwendiscriminatie binnen de Mensenrechtenraad.²⁰

Tegen de eeuwwisseling bestonden er dus heel wat verschillende instituties ter verdediging van de vrouwenrechten naast, boven en onder elkaar binnen het VN-systeem. Mandaten overlaptten, decentralisatie veroorzaakte chaos en er was nood aan meer duidelijkheid. Het samenvoegen van (bepaalde van) de instituties werd meermaals voorgesteld, maar geen enkel voorstel werd uitgevoerd. Ook andere takken van de VN kampten overigens met eenzelfde probleem van inconsistentie en onduidelijke taakverdeling. Ter replek organiseerde Kofi Annan in 2006 het *High Level Panel on System-Wide Coherence*, waarbij speciale aandacht werd geschonken aan gendergelijkheid binnen de VN. Hier werd de basis gelegd voor de creatie van één overkoepelende organisatie die zich bezighoudt met genderproblematiek. Annans voorstel leidde tot een intens debat onder de VN-lidstaten, maar ook NGO's en vrouwengroepen mengden zich in de discussies. Over hoe de toekomst er op het vlak van genderproblematiek zou uitzien bestonden immers verschillende voorstellen en plannen.

Uiteindelijk was men er het tegen 2009-2010 over eens dat de bestaande organen tot één grote instelling zouden worden samengevoegd en werd de knoop definitief doorgehakt na de 64e sessie van de Algemene Vergadering. In juli 2010 werd de resolutie *System-Wide Coherence* gestemd ter vereenvoudiging van het VN-systeem, met artikels 49-90 gericht op de oprichting van een nieuw orgaan voor gendergelijkheid. Hiermee werd *UN Women*, voluit *United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women*, in het leven geroepen als hulporgaan van de Algemene Vergadering. De resolutie werd echter gekenmerkt door onduidelijkheid en onvolledigheid.²¹ Hoewel *UN Women* dan wel een aantal VN-organen samenbracht, bleef de relatie met bijvoorbeeld *Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW)* onbesproken. Bepaalde verwarrende elementen werden later nog verklaard in de jaarlijkse rapporten van *UN Women*.

Biografie

Lien Desmet is Communication Intern voor het United Nations University Institute on Comparative Regional Integration Studies (UNU-CRIS) in Brugge.

Francis Baert is als onderzoeker verbonden aan het United Nations University Institute on Comparative Regional Integration Studies (UNU-CRIS) in Brugge en aan de Universiteit Gent.

Copyright

Foto 1 (UN Photo/Milton Grant 66751); Foto 2 (UN Photo 292444); Foto 3 (UN Photo 122980); Foto 4 (UN Photo/B Lane 66202); Foto 5 (UN Photo/B Lane 122986); Foto 6 (UN Photo/Per Jacobsen 66215); Foto 7 (UN Photo/Per Jacobsen 66208); Foto 8 (UN Photo/Milton Grant 66221); Foto 9 (UN Photo/Milton Grant 66219); Foto 10 (UN Photo/Milton Grant 66228); Foto 11 (UN Photo/Zheng Yan Hui 66753); Foto 12 (UN Photo/Chris Sattlberger 66739); Foto 13 (UN Photo/Chen Kai Xing 297177); Foto 14 (UN Photo/Milton Grant 66730); Foto 15 (UN Photo/Milton Grant 66731); Foto 16 (UN Photo/Milton Grant 66729); Foto 17 (UN Photo/Chen Kai Xing 66740); Foto 18 (UN Photo/Milton Grant 66755); Foto 19 (UN Photo/Milton Grant 66748); Foto 20 (UN Photo/Milton Grant 66749)

Noten

1. Met dank aan Pascale Vantorre en Megan Debbaut voor het nalezen van de tekst.
2. UN Women, Summary Report: The Beijing Declaration and Platform for Action Turns 20, New York, 2015, p. 6.
3. UN Women, Beijing+20: Recommitting for Women and Girls, New York, 2015, p.1.
4. UN Women, The Beijing Platform for Action Turns 20, 2015. Beschikbaar via: <http://beijing20.unwomen.org/en/news-and-events/stories/2014/5/phumzile-mlambo-ngcuka-un-women>
5. Het valt op hoe slordig onderzoek naar de rol van vrouwen tijdens de San Francisco-conferentie tot nu toe werd verricht. In twee toonaangevende studies over het onderwerp wordt het aantal vrouwen dat deelnam aan de conferentie verkeerdelijk voorgesteld. Jain (2005: 12) spreekt over zes vrouwen, Pietilä (2007: 9-10) over 16. Uit onze telling gebaseerd op de officiële documenten van de Verenigde Naties waren er 77 vrouwen aanwezig: zes vrouwen als officieel delegatielid (uit Brazilië, de Dominicaanse Republiek, Canada, China, de Verenigde Staten en Uruguay) of slechts twee procent (6/282), 23 vrouwen waren inhoudelijk en technisch adviseur en daarnaast waren er 48 vertaalsters, secretaresses en ander ondersteunend personeel aanwezig. Samen zo'n 5% (71/1444). Voor meer cijfermateriaal over San Francisco: zie Baert, F. en Desmet, L., 62 nachten in de opera. De geboorte van de Verenigde Naties, een visueel essay, Wereldbeeld (te verschijnen). De andere geconsulteerde bronnen zijn: Jain, D. (ed.), Women, Development and the UN. A Sixty-Year Quest for Equality and Justice (Bloomington: Indiana University Press, 2005). Pietilä, H. The Unfinished story of women and the United Nations (Geneva: UN Non-Governmental Liaison Services, 2007). Documents of the United Nations Conference on International Organization, vol. 1.
6. Charlesworth, H. and Chinkin, C., The Creation of UN Women. RegNet research paper series, 2013/7. Regulatory Institutions Network (RegNet), Canberra, Australia, p. 5.
7. Amartya, S., 'Foreword', in Jain, D. (ed.), Women, Development and the UN. A Sixty-Year Quest for Equality and Justice (Bloomington: Indiana University Press, 2005), p. xviii.
8. ROSA, 1995: Wereldvrouwenconferentie in Beijing, 2015, beschikbaar via: <http://www.rosadoc.be/joomla/index.php/het-geheugen/thematische-geschiedenis-van-de-vrouwenbeweging/politiek-en-beleid/417-1995-Wereldvrouwenconferentie-in-beijing>.
9. Garschagen, O. First Lady wil delegatie Vrouwenconferentie leiden Hillary oogst kritiek met plan voor bezoek China, Volkskrant, 23 augustus 1995. Beschikbaar via: <http://www.volkskrant.nl/dossier-archief/first-lady-wil-delegatie-vrouwenconferentie-leiden-hillary-oogst-kritiek-met-plan-voor-bezoek-china~a397284/>
10. Clinton, H.R., Remarks to the UN 4th World Conference on Women Plenary Session, delivered 5 september 1995, Beijing China. Beschikbaar via: <http://www.americanrhetoric.com/speeches/hillaryclintonbeijingspeech.htm>
11. Antwoord op schriftelijke vraag Francis Van den Eynde, 23 oktober 1995, Bulletin B7P, schriftelijke vraag en antwoord 0014, zittingsperiode 49, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers. Beschikbaar via: <http://www.dekamer.be/kvvcr/showpage.cfm?section=qrva&language=nl&cfm=qrvaXml.cfm?legislat=49&dossierID=49-B009-11-0014-0000199560398.xml>
12. Discours de la Reine Fabiola à la Conférence Mondiale des Nations Unies sur les Femmes, Beijing, Septembre 1995. Beschikbaar via : <http://www.un.org/esa/gopher-data/conf/fwcw/conf/gov/950906122852.txt>
13. Vanmarsenille, K. Speech Fabiola in Peking wekte bewondering, Gazet van Antwerpen, 5 december 2014. Beschikbaar via: http://www.gva.be/cnt/dmf20141205_01414072/speech-fabiola-in-peking-wekte-bewondering
14. Vandemeulebroucke, M., Les ONG catholiques et les flamandes favorisées, Le Soir, 5 september 1995, p. 13. Beschikbaar via: http://archives.lesoir.be/les-ong-catholiques-et-flamandes-favorisees_t-19950905-Z09ZMJ.html?queryand=conf%E9rence+femmes+p%E9kin&queryor=d%E9l%E9gation+belge&firstHit=30&by=10&when=-2&begYear=1995&begMonth=06&begDay=01&endYear=1995&endMonth=12&endDay=07&sort=datedesc&rub=TOUT&pos=38&all=72&nav=1
15. Charlesworth, H. and Chinkin, C., The Creation of UN Women. RegNet research paper series, 2013/7. Regulatory Institutions Network (RegNet), Canberra, Australia, 2013, p. 8.

Noten

16. Krook, M.L. and True, J. Rethinking the Life Cycles of International Norms: The United Nations and the Global Promotion of Gender Equality, *European Journal of International Relations*, 2012, 18, p. 112.
17. Vandemeulebroucke, M., Un accord final se dessine à la conférence de Pékin, *Le Soir*, 15 september 1995, p. 17. Beschikbaar via : <http://archives.lesoir.be/un-accord-final-se-dessine-a-la-conference-de-pekint-19950915-Z0A15G.html?queryand=conf%E9rence+femmes+p%E9kin&queryor=d%E9l%E9gation+belge&firstHit=20&by=10&when=-2&begYear=1995&begMonth=06&begDay=01&endYear=1995&endMonth=12&endDay=07&sort=datedesc&rub=TOUT&pos=22&all=72&nav=1>
18. UN Women, The United Nations Fourth World Conference on Women, 2015. Beschikbaar via: <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/health.htm>
19. Krook, M.L. and True, J. Rethinking the Life Cycles of International Norms: The United Nations and the global promotion of gender equality, *European Journal of International Relations*, 2012, 18, p. 105.
20. Charlesworth, H. and Chinkin, C., *The Creation of UN Women*. RegNet research paper series, 2013/7. Regulatory Institutions Network (RegNet), Canberra, Australia, 2013, p. 9-11.
21. Charlesworth, H. and Chinkin, C., *The Creation of UN Women*. RegNet research paper series, 2013/7. Regulatory Institutions Network (RegNet), Canberra, Australia, 2013, p. 16-17.

